

PERSPECTIVELE DEZVOLTĂRII ECOTURISMULUI ÎN RAIONUL OCNIȚA (PE EXEMPLUL UNOR ARII PROTEJATE DE STAT)

Tatiana DUDNICENCO

Universitatea de Stat din Moldova

În rezultatul cercetărilor efectuate s-a realizat itinerarul ecoturistic: râpa „Carpov Iar”, râpa „Rudfii Iar”, rezervațiile peisagistice „La 33 de vaduri” și „Călărășeuca” din raionul Ocnîța. Au fost descrise principalele obiecte destinate vizitării de către ecoturști și elucidate problemele ecologice principale ale acestora, a căror soluționare ar impulsiona dezvoltarea ecoturismului la nivel internațional. Raionul Ocnîța posedă resurse naturale și antropice bogate și reprezentative ceea ce facilitează dezvoltarea ecoturismului în regiunea de nord a Republicii Moldova.

Cuvinte-cheie: *Ocnîța, turism, ecoturism, arii protejate, râpă, rezervație peisagistică.*

THE PERSPECTIVES OF ECOLOGICAL TOURISM DEVELOPMENT IN THE OCNITA DISTRICT (ON THE EXAMPLE OF SOME STATE PROTECTED AREAS)

In the results of these studies have been elaborated the ecotouristic itinerary: „Carpov Iar” ravine, „Rudfii Iar” ravine, „La 33 de vaduri” landscape reserve and „Călărășeuca” landscape reserve. It have been described the main object for visitation by tourists and have been emphasized its main ecological problems, solving which would boost the development of ecotourism at international level. Ocnita district possesses rich and representative human and natural resources which facilitating the development of eco-tourism in the North region of the Moldova Republic.

Keywords: *Ocnita, tourism, ecotourism, protected areas, ravine, landscape reserve.*

Introducere

Relația turism-mediul ambiant are o importanță deosebită, ocrotirea și conservarea mediului ambiant reprezentând condiția primordială de desfășurare și dezvoltare a ecoturismului. Această legătură este una complexă, manifestându-se în ambele direcții [1]. Mediul natural, prin componentele sale, reprezintă resursele de bază ale turismului; pe de altă parte, activitatea turistică are influență atât pozitivă, cât și negativă asupra mediului ecologic, modificându-i elementele componente.

Dacă e să ne referim la situația turismului existentă în raionul Ocnîța, putem relata: raionul dispune de bogate și variate resurse naturale și antropice, fapt ce-i conferă o disponibilitate pentru ecoturism. Valorificarea lor eficientă și în interesul economiei naționale poate reprezenta, deci, o șansă de dezvoltare a regiunii de nord a Republicii Moldova.

Este cunoscut faptul că turiștii dau preferință vizitării ariilor protejate de stat, care deseori nu corespund criteriilor Uniunii Internaționale de Conservare a Naturii (UICN) înaintate față de acestea. Conform Legii privind fondul de arii naturale protejate de stat [5], în ariile protejate se permite practicarea turismului în mod organizat și controlat.

Devine tot mai evident că dezvoltarea turismului în arii naturale sensibile în absența unui management corespunzător poate prezenta o amenințare pentru integritatea ecosistemelor și a comunităților locale. Un număr tot mai mare de vizitatori în zone fragile din punct de vedere ecologic poate duce la o degradare puternică a mediului.

Dezvoltarea turismului pe baze ecologice, în armonie cu mediul, pentru refacerea, protecția și conservarea potențialului turistic de care dispunem, devine o cerință de bază pentru următoarea perioadă de dezvoltare a țării noastre.

Studiul inițiat și realizat pe parcursul cercetărilor în raionul Ocnîța este finalizat cu rezultate originale și valoroase necesare pentru implementarea monitoringului resurselor turistice și culturale, precum și pentru descrierea itinerarelor ecoturistice din cadrul acestor zone.

Monumentele naturii geologice și paleontologice râpa „Carpov Iar” și râpa „Rudfii Iar” impresionează prin diversitatea rocilor, iar rezervațiile peisagistice „La 33 de vaduri” și „Călărășeuca” sunt nu doar pitorești, ci și de o valoare reală, prin animalele și plantele care s-au refugiat aici, prin arborii seculari martori ai fostelor păduri de odinioară. Pădurile de aici au flora și fauna variată, rară în Moldova.

Metode și materiale aplicate

În calitate de obiect pentru studiu au servit râpile „Carpov Iar” și „Rudii Iar”, rezervațiile peisagistice „La 33 de vaduri” și „Călărășeuca” din raionul Ocnița, Republica Moldova.

Pentru realizarea cercetărilor au fost utilizate următoarele metode: de descriere, fotografică, aprecierea indicatorilor de determinare a resurselor turistice, geografică-cartografică, de comparare, inducția și deducția, analize diagnostice și de prognozare, analiza bibliografiei cu conținut turistico-recreativ de caracter general și cu referire la Republica Moldova, excursii, de sinteză.

În scopul punerii în valoare a rezervațiilor peisagistice cu valențe turistice au fost utilizați așa indicatori de determinare a resurselor turistice, ca: indicatori pentru determinarea potențialului turistic al reliefului, indicatori de determinare a favorabilității climatice pentru turism, indicatori pentru determinarea potențialului turistic al hidrografiei, indicatori pentru determinarea potențialului turistic al florei și faunei, indicatori pentru determinarea potențialului turistic al ariilor protejate [1,4].

Studiul floristic-faunistic a fost efectuat sezonier cu descrierea stării biocenotice a ecosistemelor studiate și colectarea mostrelor de plante superioare, pentru determinare [4]. Apartenența sistematică a speciilor a fost stabilită utilizând determinatoare de specialitate [7] și microscopul MBS-10 și Micmed-5. Gradul de raritate și periclitare a speciilor de floră și faună a fost stabilit conform Cărții Roșii a Republicii Moldova [5].

Rezultate obținute și discuții

Raionul Ocnița este destul de bogat în monumente ale naturii, istorice și culturale. Pe teritoriul regiunii s-au păstrat urmele așezărilor din trecut: horodiști, cetăți, mănăstiri, au fost găsite locuri de zăcăminte ale florei și faunei vechi.

Un interes deosebit pentru turiștii care practică turismul ecologic prezintă ariile protejate din acest raion.

Astfel, conform Legii privind fondul ariilor naturale protejate de stat, nr.1538-XIII din 25.02.98, cu modificările ulterioare [5], în raionul Ocnița prezintă interes pentru practicarea turismului ecologic următoarele arii protejate:

I. Monumente ale naturii

A. Geologice și paleontologice (râpa „Adâncă”, afloriment de cremene compactă, aflorimentul de nisipuri tortoniene de lângă gara Naslavcea, râpa „Carpov Iar”, râpa „Rudii Iar”, o porțiune a malului abrupt al Nistrului, falia tectonică de lângă satul Naslavcea, vâlceaua „Partea Cneazului”, râpa „La Izvoare”);

B. Hidrologice (izvorul de lângă stația de cale ferată Naslavcea, izvorul din satul Codreni);

C. Botanice („Lipnic”);

D. Arbori seculari. În raionul Ocnița efectivul arborilor seculari este de 9 (*a se vedea* Tabelul).

Tabel**Efectivul arborilor seculari în raionul Ocnița, R. Moldova**

Nr. crt.	Denumirea	Nr. arborilor	Amplasamentul	Deținătorii de terenuri
1.	Stejar pedunculat	1	Ocolul silvic Ocnița, Lipnic, parcela 21, subparcela 43	Gospodăria Silvică de Stat Edineț
2.	Stejar pedunculat	1	Ocolul silvic Ocnița, Lipnic, parcela 22, subparcela 31	Gospodăria Silvică de Stat Edineț
3.	Stejar pedunculat	2	Ocolul silvic Ocnița, Lipnic, parcela 21, subparcelele 45, 62	Gospodăria Silvică de Stat Edineț
4.	Stejar pedunculat	1	Ocolul silvic Ocnița, Lipnic, parcela 23, subparcela 52	Gospodăria Silvică de Stat Edineț
5.	Stejar pedunculat	1	Ocolul silvic Ocnița, Lipnic, parcela 23, subparcela 55	Gospodăria Silvică de Stat Edineț
6.	Stejar pedunculat	1	Ocolul silvic Otaci, Călărășeuca, parcela 12, subparcela 6	Gospodăria Silvică de Stat Soroca
7.	Stejar pedunculat	2	Ocolul silvic Otaci, Dumbrava, parcela 32, subparcela 24	Gospodăria Silvică de Stat Soroca

II. Rezervații naturale silvice („Ocnîța”, „Mestecăniș”, „Climăuți”);

III. Rezervații peisajistice („Călărășeuca”, „La 33 de vaduri”);

IV. Zonă umedă de importanță internațională („Unguri–Holoșnița” – nr.1500 în Lista Ramsar) – circa 1/3 din toată suprafața zonei se află pe teritoriul raionului respectiv.

Observăm că raionul Ocnîța este destul de bogat în arii protejate de stat: 9 monumente ale naturii geologice și paleontologice, 2 monumente ale naturii hidrologice, 1 monument al naturii botanic, 9 arbori seculari, 3 rezervații naturale silvice, 2 rezervații peisagistice și circa 1/3 din zona umedă de importanță internațională, cu nr.1500 în Lista Ramsar – Unguri-Holoșnița. Astfel, această regiune are un potențial destul de bogat pentru dezvoltarea ecoturismului.

Itinerarul turistic propus de noi constă din vizitarea în decurs de o zi a:

- 1) câtorva arii protejate situate în apropierea satului Naslavcea (monumentele naturii: râpa „Carpov Iar” și râpa „Rudii Iar”, precum și rezervația peisagistică „La 33 de vaduri”);
- 2) rezervației peisagistice „Călărășeuca”.

Astfel, primul popas îl vom face în regiunea satului Naslavcea și, în special, vom vizita ariile protejate din preajma acestuia. Satul Naslavcea este cea mai nordică localitate, unde Nistrul intră pe teritoriul Moldovei. Acest sat este situat pe dealuri pitorești și creează impresia unui adevărat sat de munte. Pe această porțiune, principala atracție turistică o reprezintă locurile pitorești. Până în prezent, în sat funcționează Biserica „Adormirea Maicii Domnului”, construită încă în anul 1905, care activează mai mult de un secol. La doi kilometri de biserică se află peșterile Nagoreni. În centrul satului se află monumentul dedicat jertfelor răscoalei de la Hotin din anul 1919. După o scurtă vizită a acestor locuri din sat, ne vom îndrepta cu turiștii spre pâraul Chisărău, unde interes ecoturistic prezintă cele două râpi.

Astfel, pe malul stâng al pâraului Chisărău, afluent al Nistrului, sunt două monumente geologice și paleontologice. Primul este **râpa „Rudii Iar”** și se întinde până în apropierea satului. Impresionează prin diversitatea rocilor: cretă, șist, silex, ultimele de cele mai variate culori. Al doilea este **râpa „Carpov Iar”** („Râpa lui Carp”), care începe la 2 km de la revărsarea lui în Nistru, se găsește mai jos de prima. În aflorimentele malurilor, printre straturile de șist se găsesc amprente ale florei și schelete ale faunei fosile. Tot aici se găsesc și bulgări de fosforiți, numiți „ghiulele”, despre care D.Cantemir scria că puteau fi folosite pentru tunuri fără a fi prelucrate: „rotunde, grele, dar de proastă calitate” [6].

În acest sector prezintă un mare interes rezervația peisagistică „La 33 de vaduri”, situată între Chisărău și afluenții săi Gârbova și Bârnova, pe care o vom vizita în continuare.

Rezervația peisagistică „La 33 de vaduri” este amplasată în raionul Ocnîța, la sud de satul Naslavcea, Ocolul silvic Ocnîța, Bârnova, parcela 4; Verejeni-Bârnova, parcela 5. Suprafața rezervației este de 184 ha.

Astfel, rezervația peisagistică „La 33 de vaduri” este situată în colțul de nord-vest al republicii, unde pe un spațiu modest ca suprafață are loc o concentrare neobișnuită de monumente geologice, paleontologice și arheologice.

Aici, pe lunca îngustă, la confluența cu râulețul Chisărău, se înșiră casele satului Naslavcea, apărate de povârnișuri înalte și prăpăstioase, ca niște ziduri de cetate. Ca un șanț uriaș de apărare de sub zidurile cetăților medievale, canionul înconjoară satul din partea sudică. Malurile canionului sunt împădurite. Albia Chisărăului este întretăiată pe alocuri de vaduri. De aici și denumirea rezervației, care prezintă un microcomplex de diverse monumente naturale și arheologice cu deosebite calități peisagistice situate în fragmentul de povârniș, înconjurat de afluenții Chisărăului – râulețele Bârnova și Hârbova. În trecutul nu prea îndepărtat, la numeroasele vaduri erau mori de apă. Valea Chisărăului este unică și prin aflorimentele de cremene de diferite nuanțe – de la roz până la negru, situate la nord de satul respectiv.

Astfel, împreună cu turiștii ne vom îndrepta pe drumul prin valea celor „La 33 de vaduri”, spre râulețul Chisărău ce traversează teritoriul rezervației peisagistice „La 33 de vaduri”, albia căruia pe alocuri este întretăiată de vaduri. Aici cursul Chisărăului este zgomotos, cu căderi de apă, curmat de o mulțime de praguri și stânci. Nu departe de acest loc se află o moară de apă construită în trecutul îndepărtat, de atunci schimbându-se nu odată utilajul, instalația, roata hidraulică și pereții din lemn. În 1913 a fost instalată a doua roată hidraulică. Turiștilor le vom arăta diversitatea florei și faunei (după posibilitate) din rezervație, atrăgând o deosebită atenție asupra celor rare și pe cale de dispariție. Astfel, în rezervație sunt așa **plante rare**, ca: clocotici pinat (*Staphylea pinnata* L.), ruginiță penată (*Asplenium trichomanes* L.), lăcrămioară (*Convallaria majalis* L.), ghiocel alb (*Galanthus nivalis* L.), popâlnic nobil (*Hepatica nobilis* Mill.), caprifoi obișnuit (*Lonicera xylosteum* L.),

salvie cleioasă (*Salvia glutinosa L.*). Dintre acestea **plante incluse în Cartea Roșie a Republicii Moldova** sunt ghiocelul alb (*Galanthus nivalis L.*) și popâlnicul nobil (*Hepatica nobilis Mill.*).

Specii de animale rare sunt: bursucul (*Meles meles L.*), ariciul comun (*Erinaceus europaeus L.*), chițcanul comun (*Sorex araneus L.*), veverița (*Sciurus vulgaris L.*), noptarul cu urechi ascuțite (*Myotis oxygnatus Mont.*), noptarul de apă (*Myotis daubentoni Kuhl.*), sturzul de vâsc (*Turdus viscivorus L.*), sturzul de iarnă (*Turdus pilaris L.*), inclusiv **specii de animale incluse în Cartea Roșie a Republicii Moldova**: pisica sălbatică (*Felis silvestris Schreb.*), jderul de pădure (*Martes martes L.*), viesparul (*Pernis apivorus L.*), șarpele de alun (*Coronela austriaca Laur.*), șarpele lui Esculap (*Elaphe longissima Laur.*), vipera comună (*Vipera berus L.*).

O scurtă vizită ar fi recomandată la Ocolul silvic din valea pâraului Chisărău, unde lucrătorii silvici le-ar povesti mai detaliat vizitatorilor despre lumea vegetală și animală din teritoriu. Turiștilor li se mai pot arăta și alte locuri interesante, ca: un izvor cu apă minerală de componență clorurată cu radiație de radium și uraniu ce curge în apropierea satului. Pe malul opus al fluviului Nistru (Ucraina) se află renumita mănăstire în stâncă de la Leadovo. În apropierea satului Naslavcea se află o carieră de piatră inundată și Hidrocentrala nr.2 (Ucraina).

Următorul obiect pentru vizitare va servi rezervația peisagistică „Călărășeuca”.

Rezervația peisagistică „Călărășeuca” are o suprafața de 252 ha și este amplasată în raionul Ocnița, la 5 km sud-est de orașul Otaci, Ocolul silvic Otaci, Călărășeuca-Stânca, parcelele 10-12. Rezervația peisagistică „Călărășeuca” reprezintă o ponoare adâncă în care s-au dezgolit depunerile geologice, începând cu paleozoic și terminând cu cainozoic. Aici sunt o mulțime de peșteri și grote în care se întâlnesc lilieci și vulturi, specii rare de plante. Pe teritoriul lanșaftului natural se află clădirea unei mănăstiri vechi „Adormirea Maicii Domnului” – monument de arhitectură.

Astfel, excursia pe teritoriul rezervației peisagistice Călărășeuca o vom începe cu vizitarea mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului”, ce se află în centrul rezervației. În așa mod, mergând pe drumul spre mănăstirea de maici „Adormirea Maicii Domnului”, Călărășeuca, vom vedea înfățișarea generală a mănăstirii. Intrând pe teritoriul mănăstirii vom merge pe alea de acces, sădită cu chiparoși. În curtea mănăstirii vom vedea biserica nouă a mănăstirii și biserica veche a mănăstirii renovată. Un deosebit interes prezintă interiorul bisericii vechi a mănăstirii. Este impresionantă gospodăria mănăstirii, pe teritoriul căreia se află un lac în fața chiliilor măicuțelor, iar în fața lacului se află un izvor ce are construit un foișor.

Mănăstirea este situată la ieșirea din defileu și este împrejmuțată din trei părți de stânci și pădure. În vârful uneia dintre stânci de deasupra mănăstirii poate fi văzut schitul-peșteră și crucea instalată alături de el. Aici, cu aproximativ 500 de ani în urmă, s-a stabilit un călugăr, iar schitul său a servit drept temelie pentru viitoarea mănăstire. Mănăstirea a început cu construirea unei biserici din lemn, în locul căreia în anul 1780 a fost construită una din piatră, care și-a luat hramul Sf. Pocrov al Maicii Domnului. Aceeași denumire a primit-o și mănăstirea. Prin anii '70 ai secolului al XX-lea încă mai era întregă clopotnița unicat din lemn. Mai târziu, însă, aceasta a fost distrusă, iar în locul ei a fost construită o clopotniță din piatră.

În anul 1853, cu ajutorul generalului-maior Nikolai Mitrofanovici Cerchez și al familiei sale, cu mijloacele bănești ale principesei Elena Cantacuzino, pe teritoriul mănăstirii a fost construită cea de-a doua biserică din piatră. Ea a fost sfințită în același an, la 6 decembrie, de ziua Sf. Mitrofan de Voronej. Biserica a fost finalizată de egumenul Ion în anul 1911.

Până în anul 1916, mănăstirea de la Călărășeuca a fost de călugări, apoi a fost transformată în mănăstire de maici. La 8 iunie 1961 mănăstirea a fost închisă. Iconostasul a fost distrus, icoanele confiscate. În mănăstire a fost deschis mai întâi un dispensar pentru bolnavii de tuberculoză, iar apoi o școală pentru copiii retardați mintal. O perioadă îndelungată de timp mănăstirea a stat în paragină [3].

În anul 1991 mănăstirea a fost reînțoarsă credincioșilor. În toamna anului 1999 a fost încheiată restaurarea Catedralei Sf. Mitrofan. Ea a fost pictată de Pavel Guțu din Briceni. Iconostasul a fost făcut de către Leonid Romadin. În prezent, restaurarea Bisericii Sf. Pocrov al Maicii Domnului, construită în stil străvechi moldovenesc, este practic încheiată.

Restaurarea mănăstirii a fost posibilă datorită numeroaselor donații ale enoriașilor din Republica Moldova, precum și ale acelor din Rusia și Ucraina.

După vizitarea teritoriului mănăstirii de la Călărășeuca, vom vizita teritoriul adiacent curții mănăstirii, care este destul de pitoresc.

Chiar din spatele zidului mănăstirii începe rezervația, iar dacă mergem pe cărărușele de pădure și trecem podurile, apoi pe un drumușor pietruit în rezervație ajungem la un izvor cu o clopotniță deasupra lui din defileu. Pe fundul defileului curge un râuleț nu foarte lat, care creează pe alocuri mici cascade. Tot aici lângă

râușelul de la fundul defileului se mai află două izvoare. Aici este întotdeauna răcoare și sumbru, soarele practic nu pătrunde printre coroanele aplecate ale copacilor. În partea sa de sus defileul este greu de trecut, căci pe alocuri trecerea este barată de bolovani de piatră și copaci căzuți. În liniștea răsunătoare se aude doar susurul pârâului și, rareori, câte un tril de păsări. Panta defileului este împădurită.

Turiștilor le vom menționa despre diversitatea florei și faunei din rezervație, menționând în primul rând pe cele rare și pe cele incluse în Cartea Roșie a Republicii Moldova. Astfel, întâlnim așa **plante rare**, ca: lăcrămioare (*Convallaria majalis* L.), coada-calului mare (*Equisetum thelmatea* Ehrh.), ghiocelul alb (*Galanthus nivalis* L.), popâlnicul nobil (*Hepatica nobilis* Mill.), crinul de pădure (*Lilium martagon* L.), caprifoiul obișnuit (*Lonicera xylosteum* L.), clocoticiul pinat (*Staphylea pinnata* L.), rodul pământului oriental (*Arum orientale* Bieb.), ruginița penată (*Asplenium trichomanes* L.), salvia cleioasă (*Salvia glutinosa* L.), strigoaia neagră (*Veratrum nigrum* L.).

Plante incluse în Cartea Roșie a Republicii Moldova sunt: ghiocelul alb (*Galanthus nivalis* L.) și popâlnicul nobil (*Hepatica nobilis* Mill.).

Specii de animale rare sunt: bursucul (*Meles meles* L.), cârțița (*Talpa europaea* L.), nevăstuica (*Mustela nivalis* L.), vulpea (*Vulpes vulpes* L.), jderul de piatră (*Martes foina* Erxl.), pipistrelul natuzi (*Pipistrellus nathuzii* Keys et Blas), veverița (*Sciurus vulgaris* L.), noptarul de apă (*Myotis daubentonii* Kuhl.). **Speciile de animale incluse în Cartea Roșie:** pisica sălbatică (*Felis silvestris* Schreb.), jderul de pădure (*Martes martes* L.), șarpele lui Esculap (*Elaphe longissima* Laur.), șarpele de alun (*Coronela austriaca* Laur.), vipera comună (*Vipera berus* L.).

Problemele de mediu cu care se confruntă ariile protejate luate în studiu sunt:

- educația ecologică insuficientă a populației, a turiștilor și vizitatorilor;
- lipsa unui post ecologic la intrare în ariile protejate de stat;
- lipsa ghizilor pentru turiști și vizitatori;
- lipsa la intrare a panoului de informare cu regulamentul de comportare și a schemei traseului turistic;
- lipsa indicatoarelor, bornelor de hotar, panourilor de avertisment;
- lipsa gunoiștilor amenajate;
- fluxul necontrolat de turiști și vizitatori, care prin circulație și zgomot perturbă viața florei și faunei;
- poluarea naturii produsă de unitățile de transport;
- lipsa unui program local de acțiune pentru mediul înconjurător;
- distrugerea pajiștilor, florei, arbuștilor prin strivire;
- colectarea plantelor rare, medicinale și decorative;
- pășunatul ilegal etc.

Actualmente, în aceste arii protejate de stat se practică turismul nederajat ce se motivează prin: lipsa totală a managementului zonelor ecoturistice; lipsa cunoștințelor elementare în domeniul ecoturismului și administrării zonelor ecoturistice, lipsa unui program național și local de promovare; educația ecologică deficitară a populației. Lichidarea acestor neajunsuri ar favoriza dezvoltarea ecoturismului în regiunea luată în studiu și ar duce la sporirea economiei locale.

Concluzii

Astfel, itinerarul turistic propus de noi: satul Naslavcea, râpă „Carpov Iar” și „Rudfi Iar”, rezervațiile peisagistice „La 33 de vaduri” și „Călărășeuca”, este destul de reprezentativ și accesibil pentru ecoturști. Ariile protejate luate în studiu nu sunt amenajate cu borne de hotar, panouri de informare, panouri de avertisment, locuri de campare, lipsesc coșurile de gunoi și alte attribute. Lipsa în zone și de-a lungul traseelor turistice sau în apropiere a unor obiective turistice, a unor locuri amenajate destinate popasului sau instalării de corturi provoacă, inevitabil, degradarea peisajului.

Turiștii vizitează zonele ecoturistice respective în mod nederajat, de sine stătător și neînsoțiți de ghizi. Ecoturismul practicat nu întrunește attributele unui turism durabil și poate avea influență negativă asupra componentelor naturale ale ariilor protejate de stat. Potențialul turistic al raionului Ocnița este destul de mare, dar dacă nu se vor lua măsuri de dezvoltare a acestuia, el nu va aduce beneficii ecomico-ecologice.

Bibliografie:

1. BRAN, F., SIMON, T., NISTOREANU, P. *Ecoturism*. București: Editura Economică, 2000. 175 p.
2. *Cartea Roșie a Republicii Moldova, Ediția a doua*. Chișinău: Știința, 2001. 288 p.

3. ILVIȚCHI, L. *Mănăstirile și schiturile din Basarabia: Aspect comparativ arhitectural*. Chișinău: Casa Cărții „Mitropolit Petru Movilă”, 1999. 148 p.
4. IVAN, D., DONIȚĂ, N. *Metode practice pentru studiul ecologic și geografic al vegetației*. București: Tipografia Universității din București, 1975. 250 p.
5. Lege privind fondul ariilor naturale protejate de stat. [Accesat: 27.03.2014]. Disponibil:
<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=311614>
6. PILAT, I. *Moldova turistică*. Chișinău: Cartea Moldovenească, 1972. 217 p.
7. ГЕЙДЕМАН, Т. *Определитель высших растений Молдавской ССР*. Кишинев: Штиинца, 1975. 636 с.

Prezentat la 20.08.2014